

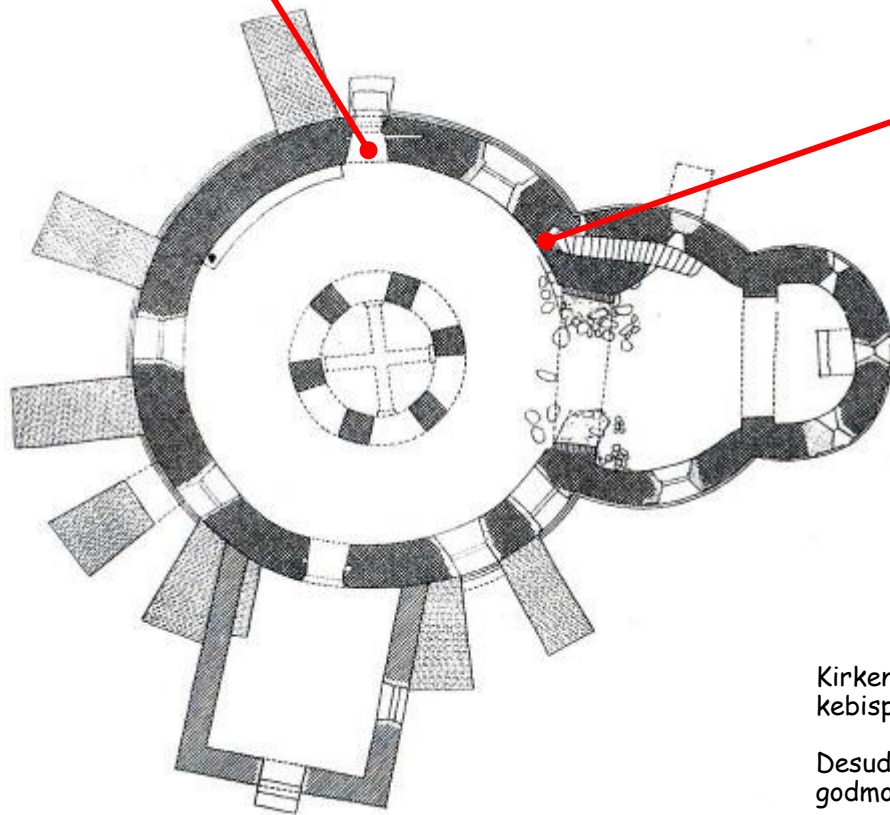
Østerlars Kirke

I middelalderen gik kvinderne ind ad nordre dør og mændene ind ad søndre, som i dag er kirkens hovedindgang. Bemærk de store bomhuller i murværket på hver side af døren - en massiv bom har kunnet barrikadere døren; et træk der er med til at understrege kirkens forsvarsfunktion. Som overligger til døren er anvendt en runesten, hvis indskrift lyder "Niels og Fuluge lod rejse denne sten efter Thormar deres broder". Også udefra er 'kvindedøren' et syn værdigt - en smuk tympanon, dæroverligger, udsmykket med dobbeltkors i dobbeltring, er med sin stilistik med til at stadfæste dateringen af kirken.

Kirkens mure er godt 2 meter tykke - det har gjort det muligt at anlægge en trappegang indeni væggen. Det solide murværk er bygget af granit, slæbt til fra marker og kyster. En stejl og ufremkommelig trappe fører fra koret op til kirkens øvre stokværk. Trappen er ujævn og smal for at besværliggøre et eventuelt angreb.

Kirken er bygget omkring år 1150, i en for Bornholm urolig tid. Øen var delt mellem ærkebispem og kongen, der ofte lå i strid med hinanden.

Desuden lå Bornholm som ø udsat; mange skibe sejlede forbi, og de var ikke alle godmodige købmænd...

Østerlars kirke er bygget, så den både kan yde åndelig og fysisk beskyttelse.

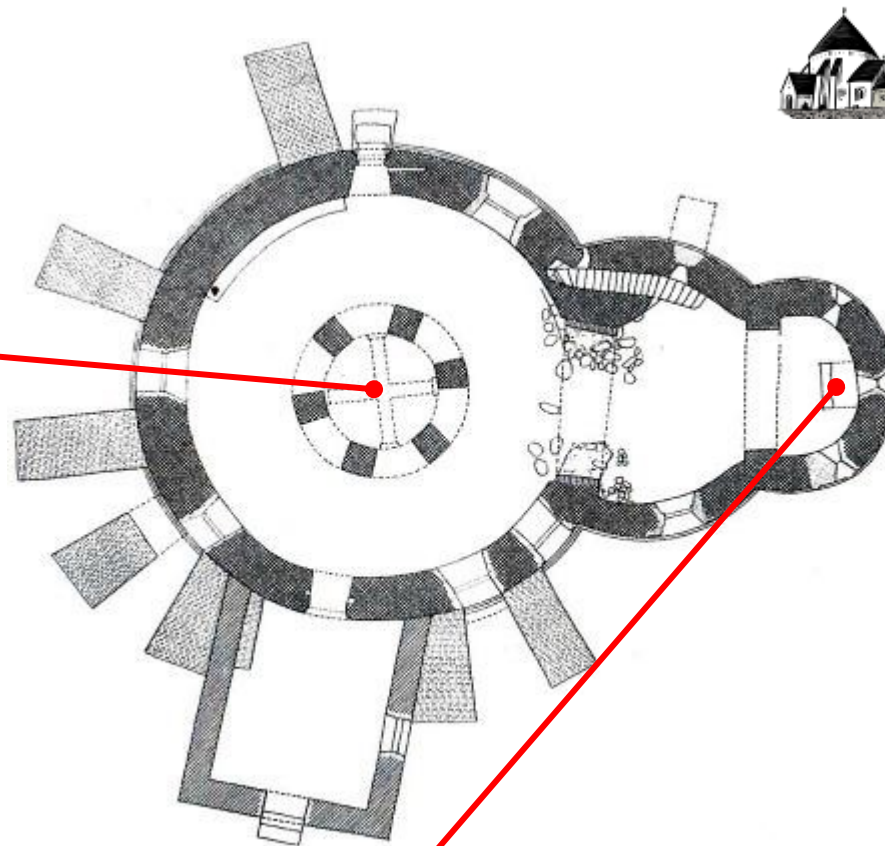

Døbefonten er lige så gammel som selve kirken, men har tidligere stået i Rø kirke.

Den blev flyttet hertil i 1956 i forbindelse med renoveringen af kirkerummet. Den står nu, hvor den måske også oprindeligt har stået, midt mellem mands- og kvindeindgangen; dér stod døbefontene oftest i middelalderen, som symbol på at dåben var indgangen til Guds rige.

Ved reformationen blev de flyttet nærmere alteret for at understrege, at lutherdommen har to sakramenter - dåb og nadver.

Døbefonten er udsmykket af en tovsnoning og en perlerække og har sandsynligvis været bemalet.

Kirken er indviet til Skt. Laurentius og har således fået navn efter ham; Laurentius er med tiden blevet til Lars.

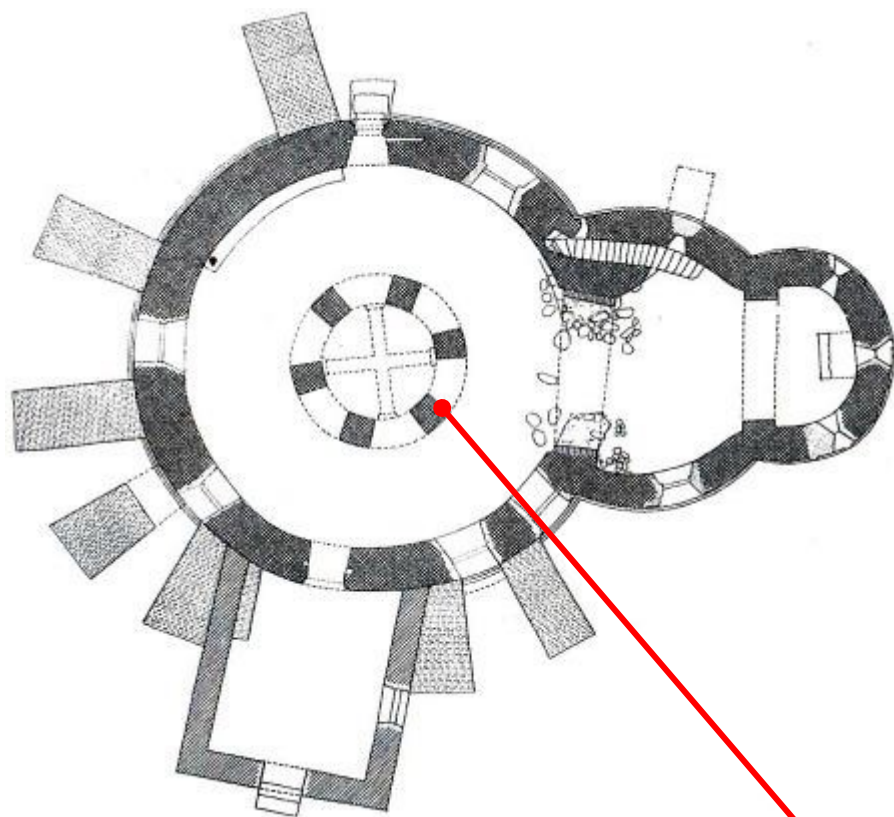
Det er ikke utænkeligt, at der i eller på alterbordet har været opbevaret et relikvie fra Skt. Laurentius, som folk er valfartet til for at se, røre eller bede ved.

Altartavlen er fra tiden omkring år 1600. I 1800-tallet blev den fjernet fra alterbordet og har siden bl.a. været opbevaret på Nationalmuseet, men i 1956 blev den genplaceret på alteret i Østerlars kirke, nu udsmykket af maleren Paul Høm.

Billederne forestiller Kristus med brødet og vinen.

Indskrifterne i alterrammen er bevaret fra tidligere tider.

En smuk frise af kalkmalerier fra 1300-tallet ses helevejen rundt om den centrale murpille.

Kalkmalerierne er fra første halvdel af 1300-tallet. Det var ikke alle, der i middelalderen forstod præstens latinske tale - kalkmalerierne var for dem en anderledes måde at lære og ikke mindst huske det kristne budskab og de bibelske fortællinger.

Da præsten senere begyndte at prædike på dansk, var der ikke længere samme behov for en billedbibel på væggene. desuden var omkostningerne til vedligeholdelse af de gamle motiver høje, derfor valgte man mange steder - også i Østerlars kirke - at kalke billederne over.

Med tiden blev de glemt, men i 1889 blev de genopdaget og i 1960 restaureret, så de fremstår som nu.

Frisen af kalkmalerier viser scener fra Jesu liv og kan læses som en tegneserie - fra højre mod venstre. Stiller man sig med ryggen mod alteret, så ser man det første billede i fortællingen.

Historien begynder med Maria Bebudelse, som er opfyldelsen af en gammel profeti; profeten Jesajas har forudsagt, at en jomfru skal blive med barn og føde Guds søn. Ærkeenglen Gabriel fortæller Maria, at hun er den udvalgte.

De lange skriftbånd i englens hænder har samme funktion som talebobler i nutidens tegneserier.

Maria er overrasket over den store nyhed. Hendes slægtning Elisabeth trøster hende - Elisabeth er selv gravid og skal føde Johannes Døberen.

Jesu fødsel. Maria holder Jesusbarnet i sine arme, dyrene i stalden ser til.

Herodes sender sine mænd ud for at finde og dræbe Jesusbarnet. Maria og Josef rider under flugten forbi nogle bønder, der er ved at så marken. Ved et mirakel vokser kornet op samme dag, som det er sået. Da Herodes' mænd samme dag rider forbi og spørger, om den nybagte familie er rejst der forbi, kan bønderne uden at lyve svare, at der ikke er redet nogen forbi, siden kornet blev sået.

De følgende billedfelter er slidt af og kan ikke rekonstrueres, men man formoder, at de har fremvist flere scener fra Jesu liv.

På den vestre side af murpillen ses korsfæstelsen og opstandelsen illustreret, inden det omfattende portræt af Dommedag:

Jesus sidder på regnbuen på Dommens Dag.

Til venstre ses de fromme sjæle, der kan gå ind i Himmerige.

Til højre ses de syndige sjæle, der føres i lænker af djævle til Helvede.

Oprindeligt har der været flere kalkmalerier i kirken, bl.a. i apsishvælvet over alteret, og kigger man godt efter, kan man skimte et lille kors i hvælvet over skibet.

Østerlars Kirkes gamle hestestald

Hele denne bygning var oprindelig hestestald, og det ydre står som det har gjort så langt man kan huske tilbage. Men størstedelen af det indvendige er lavet om, og bruges i dag bl.a. dom toilet, værksted og kontor.

Man har dog bevaret Hestekrybber og gulv i den ene ende af bygningen, som det oprindeligt så ud.

I gamle dage kørte folk til kirke med hest og vogn, og hver gård havde sin faste p-plads ved kirkemuren, i de jernringe som stadig ses. I nogle tilfælde kunne man også sætte sin hest på stald, hvor de fik foder mens man var til gudstjeneste i kirken.

Østerlars Kirkes egen rustvogn/ligvogn

I meget gamle dage blev det anset som mindre fint, at køre kisten med afdøde på kærre, så ofte bar man kisten hele den lange vej til kirken. Det kunne godt tage en rum tid, og der er eksempler på at det kunne tage op til tre dage at komme frem. Det var selvfølgelig ikke holdbart i længden, så man indførte brugen af en specialbygget vogn til formålet.

De første rustvogne blev taget i brug i midten af 1800-tallet. Først gik kusken ved siden af vognen, men sidenhen fik de et sæde. Det var kirken som ejede rustvognen, men det var lokale som lagde heste til. Denne rustvogn er bygget ca. 1920, og oven på vognen er et kors som kan vippes op og ned. Når korset var oppe kunne alle se, at kisten med afdøde var på vej til kirke, og man stoppede op og viste afdøde og følget sin respekt. Når korset lå ned, da var vognen tom. Denne rustvogn blev brugt sidste gang i 1961.

